

శ్రీ|| శే|| తూపల్లి సుబ్బామృత, రామయ్య దంపతులు

అంకితము

సుగుణ ఖనులు వారు సుబ్బామృత, రామయ్య
జన్మనిచ్చినారు జగతి నాకు
పాద వద్మములను భక్తితో పూజించి
సాహితీ సుమాల సన్నతించు.

జన్మ నిచ్చినట్టి జననీ జనకులిష్ట
దివిని జేరి నారు భువిని వదలి
వారి కాత్మశాంతి వరుసతో కలిగింప
వేడుచున్నవాడ వేద వేద్యు.

భగవదేత

(పద్యకావ్యము)

ఈ వుస్తకము తిరుమల-తిరువతి దేవస్థానము వారి
ఆర్థిక సహాయమున "భార్యక గ్రంథ ముద్రణ సహాయ వథకము"
క్రింద ముద్రింపబడినది.

రచయిత

తూపలి కృష్ణమూర్తి
రిటైర్డ్ తెలుగు పండిట్

1998

ప్రథమ ముద్రణ : జనవరి, 1998

ప్రతులు : 1000

సర్వస్వామ్యములు : ప్రకాశకులవి

వెల : రూ. 10/-

PLACED ON THE SHELF

Date.....

పుస్తకములు వలయువారు:-

తూపల్లి సరస్వతి

15-40, పద్మావతి నగర్

S.V. యూనివర్సిటీ, P.O.

తిరుపతి - 517 502.

ముద్రణ:

క్రిటిఆఫ్సెట్

తిరుపతి

SRI VENKATESWARA
CENTRAL LIBRARY &
RESEARCH CENTRE

Acc. No

Date

TIRUPATI.

సరస్వతి పబ్లికేషన్స్

తిరుపతి

ముందు మాట

నేడు ధర్మమనే మాట వినబడుచున్నదేగాని కనబడుట లేదు. సర్వే సర్వత్రా సమత, మమత, సఖ్యత, శాంతి కొరవడి. అశాంతి, అవినీతి, అశ్లేలత, అమానుష ప్రవర్తన కలిగి అత్యాచారాలు, అవినీతి, అన్యవ్యన్య పరిణామాలు, అలజడులు, అసంబద్ధ ప్రలాపాలు పెచ్చు పెరిగి పోయిన నేటి మానవాళి మనుగడలోని మూలిన్యాన్ని తొలగింపజేసి భక్తి ప్రవత్తులను కలిగించుటకై భగవద్గీతా సారాన్ని స్థలభిక్షలో, సుబోధక ముగునట్లు తేట తెనుగు మాటలతో ఆటవెలది వద్యాలలో రచించడం జరిగింది.

భక్తాదులు యీ చిన్ని గీతా పద్య కావ్యాన్ని భక్తితో చదివి గీతాచార్యుడైన శ్రీకృష్ణ భగవానుని కృపకు షోభలు కాగలరని విశ్వసించు చున్నాను.

ఇట్లు,
భవదీయుడు,
తూపల్లి కృష్ణమూర్తి.

కృతజ్ఞత

నా యీ చిన్ని పౌత్రము నందలి ప్రతి పద్యమును సావధానముగా పరిశీలించి పరిష్కరించిన సహృదయులు, నన్నొక వండితునిగా జేసి సకల విధముల నన్ను ప్రోత్సహించిన గురుతుల్యులు, పితృ సమానులునగు శ్రీ విద్వాన్ కోవూరు యతిరాజులు, బి.ఏ., బి.ఇ.డి. గారికి సర్వదా కృతజ్ఞుడను.

యతిరాజులు నా గురువులు
మతి మంతుని జేసి నన్ను మన్నన తోడన్
హిత మతితో మతి గరపిరి
సతతము నా హృదయమందు నన్ను తిజేతున్.

ఇందలి పద్యములను చదివితమ అమూల్యమైన అభిప్రాయములను రచించి యిచ్చిన మహాకవులు, మాన్యులు; మహోదారులు నగు కవులందరికి వినయాంజులులు సమర్పించుకొను చున్నాను. గురు భావముతో నా యీ గీతా పద్యకావ్యమును సొంతము పరిశీలించి తన అమూల్యభిప్రాయమును దెలిపిన నా ప్రియశిష్యుడు, వలు ప్రాంతములలో కనకాభిషేకము లందుకొనుచున్న, కవితా గంగోత్రి, సరస్వతీ పుత్ర సహస్రావధాన చక్రవర్తి ఆచార్య డా॥ మేడసాని మోహనావధానిని ప్రత్యేకముగా నభినందించు చున్నాను.

దయతో నా యీ పద్యకావ్యమునకు తుది మెరుగులు దిద్దిన శతక రామాయణకర్త శ్రీ జి. కృష్ణ, ఎమ్.ఏ., గారికి నా వందనములు తెలుపుకొను చున్నాను.

ఈ భగవద్గీతా పద్యకావ్యము గ్రంథరూపము నొందుటకు ఆర్థిక సాహాయ్య మొనరించిన తిరుమల-తిరువతి దేవస్థానం యాజమాన్యం వారికి హృదయ పూర్వక వందనములు తెలుపుకొను చున్నాను.

ఈ కావ్యమును సర్వార్థ సుందరముగా ముద్రించి యిచ్చిన కీర్తి ఆఫ్ సెట్ నేత పి. పురందర్ నాయుడు గారికి, వారి సహచర గణమునకును సమస్పృహంజులులు సమర్పించుకొను చున్నాను.

ఇట్లు,
భవదీయుడు,
తూపల్లి కృష్ణమూర్తి.

ఆముఖము

ఇది శ్రీ భగవద్గీతగాదు - శ్రీ భగవద్గీతాసారముమాత్రమే. ఎందరో మహానుభావులు ఎన్నో విధాలుగా శ్రీ భగవద్గీతను ఆంధ్రీకరించారు, వ్యాఖ్యానాలూ చేశారు. చేస్తూనే యున్నారు. ఆ ఆంధ్రీకరణలన్నీ కేవలం పండితులకు, జ్ఞానులకు మాత్రమే పరిమితమై పోయాయి. సాధారణ విద్యావంతులకే గాక పామరులకు సైతం శ్రీ భగవద్గీతా విషయాన్ని అందించాలనే మహదాశయంతో విద్వాన్ శ్రీ తూపల్లి కృష్ణమూర్తి శ్రీ భగవద్గీతా సారాన్ని రచించారు. మూలార్థానికి భంగం రాకుండా, ముఖ్యమైన శ్లోకాలనే గ్రహించి, సులభశైలిలో, సారళంగా సాగిన వీరి అనువాద వద్ధతి బహుధా ప్రశంసనీయము. మహా మహా వేదాంతులనే తికమక పెట్టిన లోకోత్తరవేదాంత గ్రంథమైన శ్రీ భగవద్గీతా సారాన్ని ఇంత సులభశైలిలో ఉద్దిష్టార్థము చెడకుండ అనువదించడం సామాన్యం గాదు. అట్టి అనువాదాన్ని శ్రీ తూపల్లి కృష్ణమూర్తిగారు నిర్దుష్టంగా నిర్వహించారు.

మనకు తెలిసినంత వరకు శ్రీ భగవద్గీతను ప్రప్రథమంగా 16వ శతాబ్దిలో నరళ వ్యావహారికశైలిలో వచనరూపంగా అనువదించినవారు కీ.శే. తాళ్ళపాక పెద తిరుమలయ్య - తిరుపతి వాసి. ఆనాటి నుండి నేటి వరకు ఎన్నో ఎన్నో ఎన్నెన్నో శ్రీ భగవద్గీతా ఆంధ్రీకరణలు వెలువడ్డాయి. ప్రస్తుతం విద్వాన్ తూపల్లి కృష్ణమూర్తి ఆటవెలదుల్లో అలవోకగా శ్రీ భగవద్గీతా సారాన్ని ఆంధ్రపాఠక లోకానికి అందించి, వారి జననాన్ని సఫలంబు జేసుకొన్నారు. పునర్జన్మంబు లేకుండగా శ్రీ కృష్ణమూర్తిగారు చేతులు తిరిగిన పండితులకు కూడా క్లిష్టమైన శ్రీ భగవద్గీతార్థాన్ని సుబోధకంగా అనువదించారనడానికి మచ్చునకు ఈ క్రింది శ్లోకాల అనువాదాన్ని చూడండి.

2-23. శ్లో॥ నైనంచందంతి శస్త్రాణి నైనందహతి పావకః
న చైనంక్షేదయం త్యాపో నషోషయతి మారుతః

అనువాదం : ఆత్మనెట్టి శస్త్రమైన ఛేదించదు,
 ఆత్మ తగుల బడదు అగ్నిచేత,
 తడువ బడదు నీట, తథ్యముగా నాత్మ
 గాలి చేత నెండి గాసి బడదు.

18-61. శ్లో|| ఈశ్వర స్సర్వభూతానాం హృద్దేశేర్జున తిష్ఠతి
 బ్రామయన్సర్వ భూతాని, యంత్రారూఢాని మాయయా.

అనువాదం : ఈశ్వరుండు నకల విశ్వమునందలి
 ప్రాణి కోటులందు వరగ వెలసి
 తనదు మాయచేత తగ సర్వభూతాల
 యంత్రమందు త్రిప్పు తంత్రముగను.

తెనుగులో చక్కని చిక్కని ఆటవెలదుల్లో శ్రీ భగవద్గీతా సారాన్ని
 అందించిన విద్వాన్ శ్రీ తూపల్లి కృష్ణమూర్తిగారు సర్వదా అభినంద
 నీయులు. ఈ అనువాద శ్రీ భగవద్గీతా సారాన్ని ఆంధ్ర పాఠక లోకము
 ఆదరిస్తుందని అశిద్ధాం. ఈ కవిగారి కలం నుండి మరిన్ని కృతులు రావాలని
 ఆంకాంక్ష.

ఇట్లు
 బుధజన విధేయ

తిరుపతి

తేది : 22-12-97

కోవూరు యతిరాజులు, B.A., B.Ed.,

రిటైర్డ్ హెడ్మాష్టరు, తిరుపతి.

ప్రశంస

ఆత్మీయులు శ్రీ తూపల్లి కృష్ణమూర్తిగారు నాకు బహుకాలం నుండి పరిచితులు. తెలుగు పండితులుగా వారు తెలుగు తల్లికి చేసిన సేవ మరువరానిది. భగవంతుడు వారికి శ్రవణ ఫేయమైన గాత్రసౌభాగ్యమును ప్రసాదించినాడు. కమనీయమైన కంఠంతో వారు సంకీర్తనలు ఆలపిస్తుంటే 'శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి, అన్నమాట అక్షరాల సార్థక మౌతుంటుంది.

అలిపిరి దివ్యారామంలో ప్రతి సోమవారం నేను చేసే ఆధ్యాత్మిక ప్రసంగాలు వారి ప్రార్థనతోనే ప్రారంభ మౌతున్నాయి. వారిప్పుడు భగవద్గీతను పద్యకావ్యంగా రూపొందించి ప్రకటించడం ముదావహం. విశ్వమంతట వ్యాపించిన మహా గ్రంథాలలో గీత అగ్రశ్రేణికి చెందినది. ఇది సకల వేదసారము ఎందరో ఎన్నో విధాల దీనిని అనువదించి ప్రచురించి యున్నారు. శ్రీ తూపల్లి కృష్ణమూర్తిగారు గీతలో ముఖ్య భాగాలను మాత్రమే యెన్నుకొని, ఆటవెలది పద్యములుగ వాటిని సులభ సుందరమైన భాషలో వ్రాసినారు. గ్రంథ యోగ్యతను గుర్తించి T.T.D. వారు దీని ముద్రణకు ఆర్థిక సాయం అందించినారు. ఇది చాలా సంతోషించదగిన విషయము.

ఇందలి రచన రామణీయకమునకు ఒకటి రెండు ఉదాహరణలు.

6-17 : "మితము, హితము గలిగి సతము శాకాహార
ములను గొనుచు నిద్ర, మెలకువయును
సకల కర్మములను సముచితముగ జేయ
కలుగు యోగ సిద్ధి సులువుగాను".

11-14 : "నీదు మహిమ దెలియనేరక యాదవా!
సఖుడ! కృష్ణ! యనుచు సాహసమున
పిలిచి యుంటినయ్య, తెలియక జేసిన
నేరమించ వలదు! నీరజాక్ష!"

ఈ రమణీయమైన పద్యకావ్యం బహుశ ప్రచారం పొంది రచయితకు, పాఠకులకు అమందమైన ఆనందం కలిగించాలని మనసారా ఆశిస్తున్నాను.

శిరోమణి సముద్రాల లక్ష్మణయ్య, M.A.,
కార్యదర్శి, ధర్మప్రచార పరిషత్,
తి.తి. దేవస్థానములు, తిరువతి

అక్షరాంజలి

పూజ్య గురువర్యులు శ్రీ తూపల్లి కృష్ణమూర్తిగారు సహజ కవితా దురంధరులు. సంప్రదాయ దృక్పథము గలవారు సాహితీ సుమధురమైన, నరసమైన, సజ్జనకోటికానందదాయకమైన కళా సేవలో జీవనము గడుపుచున్న ధార్మిక నిష్ఠ కలిగినవారు. ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో కీర్తి సంపదలు పండించుకొని మాదృశులెందరికో మార్గదర్శకులై నిలిచినారు.

ప్రస్తుతము వీరు సహృదయ భక్తతోకమున కందించుచున్న "భగవద్గీత" పద్యకావ్యము సరస్వతీ దేవికి ఒక దివ్య భవ్యాక్షరాలంకారము. భగవద్గీత సకల జగత్తునకు జ్ఞానమాత. సంఘరణాత్మకములైన ఎన్నియో తొకిక, అతొకిక నమస్యలకు పరిష్కారం నూచిస్తున్న వాఙ్మయదేవత. ఆ దేవతా మూర్తిని ప్రసన్న మృదు మధురశైలి విన్యాసంతో ఆవిష్కరించిన గురువర్యులు కృష్ణమూర్తిగారు ధన్యులైనారు. రహస్యార్థగర్భితములైన అధ్యాత్మ విషయములను ప్రసన్నముగా ప్రతిపాదించుటకు మిక్కిలి ఓర్పు నేర్పు మాటల కూర్పు, తలపుల తీర్పు అవసరం. ఇవన్నీ మా గురువు గారిలో పుష్కలంగా ఉన్నాయి.

"పుట్టినట్టి దెల గిట్టియే తీరును
గిట్టినదియు మరల పుట్టితీరు
సహజ సిద్ధమైన చావు పుట్టుకలకు
వగవనేల! మరణ భయము దేల?"

ఇటువంటి పద్యాలు ఎంత సరళ సుందరంగా ఉన్నాయో రసజ్ఞలే గుర్తింపగలరు. కావ్యం పూర్తిగా ఇదే శైలిలో నడిచింది.

నేను చంద్రగిరి ఉన్నత పాఠశాలలో 6, 7 తరగతులు చదువుచున్న రోజులో శ్రీ తూపల్లి కృష్ణమూర్తిగారు తెలుగు పాఠ్యాంశాల్ని బోధించేవారు. ఇప్పుడీ "భగవద్గీత" చదువుతూ ఉంటే ఇది కూడా ఒక పాఠ్యాంశంగా వారి దగ్గర చదువుకుంటూ ఉన్న అనుభూతి నాకు కలిగింది.

వీరి మాట ఎంత మధురంగా ఉంటుందో, పాట అంత కన్నా మధురంగా ఉంటుంది. కారణం సరస్వతీ దేవి స్తనద్వయం నుండి కూడ స్తన్యాన్ని ఆస్వాదించినవారు. వీరి లేఖని నుండి మరిన్ని మధుర కావ్యాలు అవతరింపగలవని ఆకాంక్షింస్తున్నాను. గురువు గారైన శ్రీ తూపల్లి కృష్ణమూర్తి గారికి నవినయంగా ఈ "అక్షరాంజలి" సమర్పిస్తున్నాను.

డా॥ మేడసాని మోహన్

కవితా గంగోత్రి, సరస్వతీపుత్ర,
సహస్రావధాన చక్రవర్తి.

తిరుపతి

తేది : 27-1-98

శ్రీ
భగవద్గీత - (పద్యకావ్యము)

శ్రీ గణేశ! వరద, శ్రీకర, శుభకర
నిన్ను గొలుతు నయ్య నిక్కువముగ
విఘ్నములను బాపి, విజయంబు జేకూర్చి
నన్ను బ్రోవ వయ్య నన్నుతాంగ!

శారదాంబ! నన్ను సరగున బ్రోవుము
మదిని దలతు నమ్మ మధుర వాణి!
మంచి పలుకు నిచ్చి అంచితముగ బ్రోవు
నతు లొనర్తునమ్మ నలువ రాణి.

అంజనీ తనూజ! అఖిల విద్యాధిప!
సకల భువన వినుత! సౌమ్యరూప
రామపాద పూజ రంజిల్ల జేసిన
పవన తనయ నిన్ను వ్రస్తుతింతు.

గురువు లందరకును గురుతర మతితోడ
వందనంబులిడుదు డెంద మలర.
గురు కటాక్షమున్న తరుగక పెరుగును
సకలమైన శాస్త్ర సముదయంబు.

ఆట వెలదు లందు తేట తెల్లముగను
సంగ్రహముగ గీత సారమెల్ల
చేతనైన పగిది చెప్ప బూనిన వాడ
అలకించరయ్య! ఆర్యులార!

భగవద్గీత - (పద్యకావ్యము)

1. అర్జున విషాదయోగము

యుద్ధ భూమిని జేరి బంధుజనుల జూచి విషాదము నొందిన అర్జునునకు విషాదమును దొలగించి విజ్ఞానమును కలిగించు యోగమిది.

ధృతరాష్ట్రుడు :

ధర్మ భూమియైన దగు కురుక్షేత్రాన
నాడు సుతులు పాండు నందనులును
రణము జేయ బూని రాజన మొప్పుగ
ఏమి జేసి నారొ యెరుగ దలతు
నవివరముగ నాకు సంజయా! దెలుపుము
సంతసింతు నేను చింత దొలగి.

సంజయుడు :

అర్జునుండు, కృష్ణుడు, డభిమన్యుడాదిగ
శంఖ నాదములను సలిపి రయ్య
దిక్కు లెల్ల నిండి దిశలు మాత్రోగెను
నీ దునుతుల గుండె నీరు గారె.

అర్జునుడు :

వానర ధ్వజండునైన యర్జునుడంత
ధనువు చేత బూని వినుతి జేసి
రథము నిలువ వయ్య రణభూమి నోకృష్ణ!
శత్రు సైన్యములను చక్క జూతు.

హరియు రథము నిలువ పరికించె పాద్మడు
తాత, తండ్రి, బంధు తతుల తోడ
భ్రాతృ, మిత్ర, పౌత్ర బహువిధ గురుజనుల్
శత్రు సైన్యమందు సరిగ నుండ

కుంతి పుత్రుడవుడు కురు సైన్య మందున్న
నకల బంధువులను వికల మతిని
కలయ జూచి మిగుల కరుణాశు వగుచును
బావ జూచి యనియె బాధ తోడ.

తల్లిడిల్లు చుండె నుల్లము పెల్లుగ
నన్నగిల్లు చుండె నత్త్వ మదియు
జారి పోవు చుండె భూరి గాండీవము
చిత్త విభ్రమంబు చెందె నాకు.

బంధువులను జంపి పొందు నుఖమదేమి?
అందు వలన మేము బంధువు లగు
కౌరవులను నెల్ల కరుణ లేకుండగ
చంప బూన దగదు చక్రధారి!

కులము చెడిన యెడల కుల ధర్మములు చెడు
ధర్మ మదియు చెడియ ధర్మ మెనగు
వర్ణ సంకరమున వనుధ నరకము గల్గు
హితము గలుగ బోదు పితరులకును.

సంజయుడు :

పార్థుడట్లు బలికి బహు దుఃఖ వశమున
కలవరంబు మదిని గలుగు చుండ
ధనువు, బాణములను తగవీడి రథ మందు
గూరు చుండెనట్లు నూరు మనుచు.

2. సాంఖ్య యోగము

సంఖ్యలతో గూడిన యోగమే సాంఖ్య యోగము. అనగా శరీర మందలి పంచ భూతములు, బాహ్యేంద్రియ అంతరింద్రియములను వానిని ఒకటి, రెండు, మూడు అని సంఖ్యలుగా నొకటొకటిని తొలగించి అనగా ఇంద్రియములనే సంఖ్యలను తొలగించి జ్ఞానమును కలిగించు యోగమే సాంఖ్య యోగము.

సాంఖ్య యోగము నందలి 2, 3 శ్లోకములు మానవుని మేల్కొలువ గల ముఖ్య శ్లోకములని వివేకానందుని ప్రబోధము.

భగవానుడు :

ఇహ పరముల జెరచు నిట్టి పిరికి బుద్ధి
కలిగె నేల యుద్ధ కాల మందు
శత్రు మర నుడవు సరగున లెమ్ము యు
ద్ధమ్ము జేయ బూను కొమ్ము పార్థ!

అర్జునుడు :

గురుతుగా గణించు గురువుల, తాతల
తగదు సంహరింప ధర్మ చరిత
రక్త సిక్తమైన రాజ్య భోగము కంటె
మేలుగాదె బిచ్చ మెత్తు కొనుట.

ధర్మోపదేశమిచటి నుండి ప్రారంభము

ఏడ్వర్రాని వారి కేడ్చు చుంటివి నీవు
పండితుండ ననుచు పలుకు దీవు
బ్రతికి యున్న మరియు మరణించి యున్నట్టి
వారి కొరకు బుధులు వగవ రెవుడు.

పై పద్యము గీతా రత్నహారమునకు మొదటి మణి వంటిది, గీతా
వృక్షమునకు బీజము వంటిది.

భూత కాలమందు భువి వర్తమానాన
మరణమైన వెనుక మనము గలము
ఆత్మ శాశ్వతంబు అది చావు లేనిది.
దీని దెలియ దగును దేహినతము.

ఆత్మ పుట్టదయ్యి అది చావ దెప్పుడొ
కప్పుడుండి మరి యొకప్పుడు లేక
పోదు. కాన నిత్యమది శాశ్వతంబగు
ఆత్మ నాశనంబు నంద బోదు.

చిరిగి పోయినట్టి జీర్ణ వస్త్రములను
 వదలి జీవి క్రొత్త వలువ లగొను
 నట్లు, యాత్మ శిథిలమైన దేహము వీడి
 క్రొత్త దేహమందు కోరి చేరు.

ఆత్మ నెట్టి శస్త్రమైన ఛేదింపదు,
 ఆత్మ తగుల బడదు అగ్ని చేత,
 తడువ బడదు నీట, తథ్యముగా నాత్మ
 గాలి చేత నెండి గాసి బడదు.

నరుక, తడువ, కాల్పు మరియు నెండింపగ
 వలను వడని దాత్మ వస్తుధ లోన
 ఆత్మ నర్వ గతము, అచలంబు, సుస్థిర
 మై, ననాతనంబునై వెలుంగు.

పుట్టినట్టి దెల్ల గిట్టియే తీరును
 గిట్టి నదియు మరల పుట్టి తీరు
 సహజ సిద్ధమైన చావు పుట్టుకలకు
 వగవ నేల? మరణ భయ మదేల?

ధర్మ యుక్తమైన దగు యుద్ధమును నీవు
 చేయకున్న యెడల చెడును కీర్తి
 ధర్మ హాని గలుగు ధరలోన దెలియుము
 ప్రాప్త మగును నీకు పాప ఫలము.

ఎదుటి వారు మిగుల నెగతాళి చేయుచు
 నింద జేతురయ్య నిన్ను జూచి
 చేత గాని వాడు, చేవ జచ్చిన వాడు,
 పోరు నలువ లేని భీరు వంద్రు.

చంప బడితివేని ఇంపగు స్వర్గంబు
 రణవి జయము గొనగ రాజ్య మబ్బు
 కాన రణము సేయ కార్య మిత్తరి నీకు
 తెమ్ము నవ్య సాచి! తెమ్ము జయము.

జయము, అవజయంబు, సౌఖ్య దుఃఖములును
 నమము లంచు దలచి నమరమునకు
 గడగి పూను కొనుము కర్తవ్యమును జేయ
 పాప ఫలము నీవు పడవు పార్థ!

కర్మములను జేయ గల యధికారమే
 నీకు గలుగు గాక! నియతి గాను
 కర్మ ఫలము నందొ కప్పుడైనను గాని
 కోర్కె నీకు కలుగ కుండు గాక!
 కర్మ ఫలములకును కారణమైన వా
 డవును గాకు మయ్య నీవు నెవుడు
 కర్మ జేయకుండ, కర్మమా నుట యందు
 కోర్కె నీకు కలుగ కుండు గాక!

కోరికలను విడిచి, కోప తాపము లేక
 అహము, మమత లుడిగి అణగి మణగి
 నంచరించు వాడు నకల దుఃఖములను
 వదలి మోక్ష మొందు ముదము గాను.

3. కర్మ యోగము

ఏ కర్మ నెట్లు చేయవలెనో, ఏ విధముగ జేసిన జీవుడు ఇహ పర
 లోకములందు సుఖము నొందునో మొదలైన విషయములు నూక్ష్రముగ ఈ
 అధ్యాయమున వివరింపబడినవి.

అర్జునుడు :

జ్ఞాన యోగ మదియె యౌను కర్మము కంటె
మేటి యనుచు నీవు మేలు గాగ
దలతువేని కృష్ణ! దారుణముగ నన్ను
సిద్ధ పరచ నేల? యుద్ధమునకు
కలత జెందె మనసు కడగి మేలో! కీడ్డా
వివరముగను దెలుపు విశ్వ వినుత!

భగవానుడు :

చేయదగిన పనులు చేయుము నియతిగ
కర్మ మదియె ముక్తి కారణమగు
కర్మ లేక బ్రతుకు కడు దుర్లభంబగు
నియత కర్మ మెప్పుడు నిలుపరాదు.
ప్రతిఫలంబు వదలి పరమాత్మ ప్రీతికై
కర్మ లాచరింప గడగు పార్థ!

నృష్టి కర్త, ప్రజల నృష్టించు నప్పుడు
"యజ్ఞ కర్మ జేసి యశము గొనుడు
ఇష్ట ఫలము నిచ్చు నీ యజ్ఞ కర్మలు"
అనుచు బలికె నతడు అనువు గాను.

యజ్ఞ కర్మములకు నా దేవతలు మెచ్చి
ఇష్ట భోగములను నివ్వగలరు
అందు కొంత వారి కర్పింప కుండెడు
వాడు చోరుడగును వసుధ లోన.

ప్రాణు లన్నము ననె పరగ బుట్టుచు నుండు
వర్ష మన్న మిచ్చు వసుధ లోన
వాన గురియు చుండు పర యజ్ఞముల చేత
కర్మ కాండ యజ్ఞ కారణమగు
కర్మ బ్రహ్మ వలన కలుగును, బ్రహ్మయు
పరమ పురుష వలన పరగ బుట్టు
యజ్ఞములను నెప్పుడు వారి వశి యించును
గాన యజ్ఞ కర్మ మాన వలదు.

ఫలము నందు కోర్కె విలసితముగ వీడి
విధితమైన కర్మ విడువ కుండ
చేయునట్టి వాడు ఖాయముగా మోక్ష
మొంద గలుగు నయ్య అందు వలన
ఫలితములను నీవు పటుతరంబుగ వదలి
చేయ దగిన కర్మ జేయవయ్య.

శ్రేష్ఠులైన వారు చేసిన పనులెల్ల
అనుసరించు చుండు రఖిల జనులు
వారు చూపినట్టి బాటను నడచును
జన సమూహ మెల్ల జగతి లోన.

నర్వ కర్మములను సరిగ నా యందుంచి
ఆశపాశములను నణగ ద్రొక్కి
చింత లెల్ల మాని చీకాకులను వీడి
యుద్ధమునకు నీవు సిద్ధ పడుము.

బాగు గాను చేయబడు వర ధర్మము
కంటె, గుణము లేని కర్మయైన
తనదు ధర్మ మెంతో తగ మేలు గలదగు
అందు మరణమైన నదియే మేలు.

అర్జునుడు :

ధరణి యందు నరుడు తనకసమ్మత మయ్య
పాప కార్యములను వరగ జేయు
కారణంబు దేమి? వారణ రక్షక!
నంది యంబు దీర్చు నర్వ వినుత!

భగవానుడు :

క్రోధ మదియు, కామ గుణములు రెండును
రజను వలన గలుగు రాజపుత్ర!
తనివి దీర నట్టిదగు కామ మదియును,
పాప హేతువైన కోప గుణము,
వరగ మానవులకు పరమ శత్రువు లివె
తెలిసి కొనుము పార్థ! తెలివి గలిగి.

అందు వలన మొదట నా యింద్రియములను
 అదుపు నందు నుంచి యనువు గాను
 జ్ఞాన నాశనమును మానక నొనరించు
 కామ పాపి. దాని కడకు విడుము.

ఇంద్రియములు మిన్న యీ దేహమున కంటె
 మిన్న యింద్రియముల కన్న మనసు
 మనసు కన్న బుద్ధి మరి గొప్పదైనది
 ఆత్మ బుద్ధి కంటె యధిక మగును.

ఆత్మ బుద్ధి కంటె నధికముగా నెంచి
 తన్ను తాను దెలిసి ధరణిలోన
 కామ రూపమైన కఠిన దేహంబును
 రూపు మాప వలయు నేపు మీర.

4. జ్ఞాన యోగము

జ్ఞానము వలనను పరమాత్మ యందైక్యము గలుగునని తెలుపుటచే
 దీనిని జ్ఞాన యోగ మందురు.

భగవానుడు :

దుష్ట శిష్టణంబు, శిష్ట రక్షణమును
 ధర్మ సుస్థిరతకు తగిన రీతి
 సంభవించు చుండు నవ్యసాచీ నేను
 యుగ యుగంబు వందు జగతి లోన.

భయము, కోపములను నియతిగ యనురాగ
 ములను విడిచి పెట్టి విలసితముగ
 నన్ను నాశ్రయించి నా మీద మననుంచి
 తత్త్వ మెరిగి చేయు తపసు వలన
 నా స్వరూపు లగుచు నా యందు చేరిరి
 పరమ పురుషులైన పలువు రిట్లు.

ఏ విధముగ నన్ను సేవింతురో వారి
 నా విధమున నేను ఆదరింతు
 మనుజులెల్ల నాదు మార్గమునేయెల్ల
 ఎడల ననుసరింతు రిందువలన.

గుణము, కర్మములను, గుణి యించి నరులను
 నాల్గు వర్ణములుగ నయము గాను
 నేనె నృష్టి జేసి నానయ్య దెలియుము.
 నేనె వాని కర్త యైన గాని,
 నేను కర్త గాను, నే శాశ్వతుడనని
 తెలిసి కొనుము పార్థ! తెలివి గలిగి.

కర్మ లంట బడవు కర్మ ఫలము నందు
 ఆశ లేదు నాకు అందు వలన
 ఈ విధమున నన్ను యేనరు డెరుగునో
 కర్మ చేత వాడు కట్టు బడడు.

మోక్ష కాములైన మునుపటి వారలు
 కర్మ తత్త్వ మెరిగి కర్మములను
 ఆచరించి రయ్య ఆకారణంబున
 నీవు జేయ వలయు నియత కర్మ.

జ్ఞాన వంతుడగుచు సంశయ రహితుడై
 కామ రహితమైన కర్మ జేసి
 ఆత్మ నిష్ఠుడగుచు నాత్మ సాక్షాత్కార
 మంద, కర్మ బంధ మొందడతడు.

జ్ఞాన ఖడ్గమునను నకల సంశయముల
 ఛేద నంబు జేసి మోదమునను
 యోగ నిష్ఠుడగుము వేగ కర్తవ్యంబు
 జేయ లెమ్ము పార్థ! మాయ వీడి.

5. కర్మ సన్న్యాసయోగము

గృహస్థాశ్రమము మంచిదా? కర్మ సంగమును వదలిన
సన్న్యాసాశ్రమము మంచిదా? అను ప్రశ్నలకు ఇందు సమాధానము
లివ్వబడినవి.

అర్జునుడు :

కర్మ సన్న్యసంబు కడుమే లటంచును
కర్మ యోగ మదియె కార్యమయ్య
అనుచు జెప్ప నేల? అరమర లేకను
ఏది మంచి దగునొ యెరుగ జెపుము.

భగవానుడు :

కర్మ సన్న్యసంబు, కర్మ యోగంబును
ముక్తి మార్గములగు ముదము గాను
కర్మ సన్న్యసంబు కంటెను నిష్కామ
కర్మ మెంతో మేలు మర్మమిదియ.

ద్వేష మనున దెట్టి విషయములో లేక,
దేని యందు కోర్కె లేని యట్టి
మనుజు డెల్ల వేళలను నిత్య సన్న్యాసి
బంధముల విడువ బడును వాడు.

దేహి దేహాభి మానమును పూర్తిగ వదల వలెను. జాతి, కుల, మత
సంబంధమైన అధిమానముల నన్నింటిని పూర్తిగ వదల వలెను. చివరకు
ఆడ, మగ అనే ఒషయాన్ని కూడ వినర్జింప వలెను. అందుకే శ్రీ కృష్ణ
పరమాత్మ గోపికల వస్త్రముల నవహరించెను. ఆయన తీసికొన్నది వారి
చీరలను గాదు, వారి దేహాభిమానాన్ని అనే విషయాన్ని మనం గమనించ
వలెను.

ఆత్మ నెరిగి నట్టి యా యోగి తాజూచి,
 వినుచు, తినుచు, తాకి, కనులు దెరచి
 మూసి, కనుల జూచి, ముక్కుతో శ్వాసించి,
 నిద్ర గొనుట, నడక, నియమములని
 మాటలాడుటయును, మరి వినర్జించుట
 మొదలు గాగ నకల విధములైన
 వాని వాని పనులు వరుస నింద్రియములు
 జేయు చుండు. నేను జేయనేర,
 నేను కర్తగాను, నే సాక్షి మాత్రుడ
 ననుచు దలచి యుండు నయ్య పార్థ!

నర్వ కర్మములను నర్వేశు నందుంచి
 ఫలము నందు కోర్కె వరగ విడిచి
 యుండు నట్టి యోగి యుదకంబుచే తామ
 రాకు తడవ నటుల నమరి యుండు.

గోవు, కుక్క, యేనుగుల యందు, విప్రుల
 లోను, కుక్క దినెడు హీను లందు
 వెలుగు చుండు వేద వేద్యు డొక్కండని
 నమత గలిగి యుండు జ్ఞాను లెప్పుడు.

నమ మనగా పరబ్రహ్మమే. అనగా ఆత్మయే. జ్ఞానులు నర్వ ప్రాణుల
 లోను పరమాత్మను దర్శింతురు.

మనన శీలుడైన మానవ మాత్రుడు
 నర్వభోక్త గాను, నర్వలోక
 హితుని గాను నన్ను నతము నెరింగియు
 మోక్ష పదము నొందు మోదమునను.

6. ఆత్మ సంయమ యోగము

మనసును నిగ్రహించి దానిని పరమాత్మ యందు లయ మొనర్చుటకై చెప్పబడినదే ఈ యోగము.

భగవంతుడు :

అర్జునా! తెలియుము అందరు దేనిని
సన్న్యసం బటంచు జగతిలోన
చెప్పు చుందు రదియె చెలగి యోగంబని
ఎరుగ వలయు నుమ్ము. ఏల ననగ
కోరికలను వదల కుండెడి యెవడును
జగతి యోగి యగుట జరుగ దెవుడు.

విషయ వాస నలవి విరివిగ గలిగిన
మనసు శత్రు వగును మనకు నెప్పుడు
విషయ వాసనలను విడిచిన మననది
తనకు బంధువగును తథ్యము గను
సంగమముల వదలి సంసార జలధిని
మునిగి యున్న తనను సునిశితముగ
ఉద్ధరించు కొనుచు శుద్ధాత్మ నెప్పుడు
ముంచ వలదు విషయ సంచయముల.

ఆత్మ దృష్టి గలిగి అందరి యెడలను
సమత, మమత జూపి సర్వులందు
మట్టి పెళ్ళ, రాయి, మరియు బంగారంబు
సమము గాను జూచు సద్గుణుండు,
శత్రు, మిత్రు లందు సమ బుద్ధి గలవాడు,
యోగు లందు గొప్ప యోగి యగును.

మితము, హితము గలిగి సతము శాకాహార
ములను గొనుచు నిద్ర, మెలకువయును
సకల కర్మములను సముచితముగ జేయ
కలుగు యోగ సిద్ధి నులుపు గాను.

గాలి లేని చోట నోలి చలింపక
వెలుగు దీప మటుల చెలువు మోర
సాధనమున యోగి సాధింప మనసును
స్థిరత గలిగి యుండు చిత్తమెప్పుడు.

అర్జునుడు :

మనసు చంచలంబు మరి నిరోధింపంగ
వశము గాని దయ్య వాయు వట్లు
ఇట్టి మనసు నిల్ప నెట్లు సాధ్యంబగు
కష్టతరము గాదె కమల నయన.

భగవంతుడు :

మనసు చంచలంబు, మనసును నిల్పగ
కష్ట సాధ్యమనుట కడు నిజంబు
సాధనమున మనసు సర్వము వశమగు
అభ్యసింప వలయు ననవ రతము.

అర్జునుడు :

శ్రద్ధ గలిగి గూడ శమ దమాదుల నెల్ల
నిగ్రహించు కొనెడు నేర్పు లేక
యోగ సిద్ధి బొంద యోగ్యుడు గాకున్న
నెట్టి గతిని బొందు నెరుగ జెప్పుమ.

భగవంతుడు :

యోగ భ్రష్టుడైన యోగికి చ్యుతి లేదు
పుణ్యలోక మేగి పూజ్యుడగుచు
సిరిని గలిగి నట్టి శ్రీమంతు లింటను
జనన మొందు నయ్య జగతి లోన.

యోగి సాధనమున యోగ సిద్ధిని బొంది
మోక్ష పదము నొందు మోదమునను
వేద విహిత కర్మ వేత్తల కన్నను
ధ్యాన యోగి యెప్పుడు మిన్న యగును
గాన పార్థ! నీవు కడు ప్రయత్న మొనర్చి
ధ్యాన యోగి వగుము ధన్య చరిత!

7. విజ్ఞాన యోగము

ఈ ఆధ్యాత్మికమున భగవంతుని మహిమలు, భక్తులలోని భేదములు, భక్తి విధానములు తెలుపబడినవి.

భగవానుడు :

నన్ను నమ్మి మనసు నా యందు నిలిపియు
నన్ను నాశ్రయించి నన్నుతముగ
యోగ మభ్యసించి యోగ్యముగా గను
సంశయంబు వీడి సముచితముగ
నన్ను నెట్లు దెలియనగు దాని దెలిపెద
వినుము పార్థ! నీవు విహితముగను.
తనదు పూర్వ పుణ్యమున కోటి కొక్కడు
ఆత్మ సిద్ధి కొరకు నలమటించు
అట్టి వారి లోన నతిశయంబుగ నన్ను
దెలియ గలిగెడొకండు తెలియు మోయి!

భూమి, నీరు, నిప్పు, బుద్ధి, యహంకార
మాకనంబు, గాలి, అరయ మనసు
అనుచు నాదు ప్రకృతి అష్ట విధములుండు
తెలియ దగును దీని తెలివి గలిగి.

జలము నందు రుచియు, శశి సూర్యులందున
వెలుగు, వేదములలో వెలసి నట్టి
ప్రణవ మేది గలదో వరికించి చూడగ
అదియు నేనె యనుచు నరయ దగును.

అగ్ని యందు తేజ మఖిల భూతము లందు
ఆయు వదియు, భూమి యందు గలుగు
వాస నయును, తపను చేసెడి వారిలో
తపను నేనె యగుదు తలచి చూడ.

త్రిగుణ రూపమైన దివ్యము నైననా
 మాయ దాట లేరు మనుజులెవరు
 నన్ను శరణు జొచ్చి నన్నాశ్రయించిన
 నరులు దాట గలరు నాధు మాయ.

నకల జీవరాశి సుఖ దుఃఖ రూపమో
 మాయ చేత మిగుల మంద బుద్ధి
 కలిగి, జనన మొందు కలియుగమందున
 ననుచు దెలియ వయ్య అమర వినుత!

పాప రహితులైన పాపన చరితులు
 ముక్తి బొంది మోహములను విడిచి
 నియమ నిష్ఠ గలిగి నిశ్చల చిత్తులై
 నన్ను జెంద గలరు నయముగాను.

భూత జాల మెల్ల పుట్టుకతో రాగ
 ద్వేషములచె గలుగు దోషములచె
 మోహమునను కడకు మునిగియ జ్ఞానము
 లోన బడును పార్థ! లోకమునను.

8. అక్షర పరబ్రహ్మ యోగము

అర్జునుడు :

నాశము లేని, నిత్యమైన ఆత్మలో జీవుని ఐక్య పరచు యోగమే అక్షర
 పరబ్రహ్మ యోగము. ఇందు అర్జునుడడిగిన ఎనిమిది వ్రళ్ళలకు భగవానుడు
 సమాధానము లిచ్చియున్నాడు.

ఆది బ్రహ్మమేది? అధ్యాత్మ, మధిభూత
 మాది దైవమేది? యేది కర్మ?
 దేహ మందు నెట్లు తేజ రిల్లుచు నుండు
 ఆయధిజ్ఞుడనఘ! నరయ జెప్పుము.

భగవానుడు :

బ్రహ్మ మనగ నాశ రహిత మైనట్టిది
బ్రహ్మ భావమైన ప్రత్యగాత్మ
అదియె చెప్పబడును యధ్యాత్మ మనుచును.
భూత కోటి సృష్టి, భువిని మరియు
మంత్ర పూర్వకముగ మరి మరి చేసెడి
యజ్ఞమేది కలదో యదియె కర్మ.

మరణ కాల మందు మదిలోన ననునెంచి
తనువు విడిచి చనిన తాను, పిదప
మోక్ష మంద గలడు మోదము మీరగ
సంశయంబు వలదు సత్యమిదియ..

ఎవడు మరణ మందు నెట్టి భావములతో
తనువు వదలి చనునొ ననువు గాను
అట్టి భావ రూప మతడు పొందును గాన
సతము నన్నె దలచి చక్క గాను
రణము జేయవయ్య రాజ కుమారక
నన్ను జెంద గలవు నయము గాను.

మరణ కాలమందు మనసు నిశ్చలతతో
భక్తి తోను, యోగ బలము తోను
కన్ను బొమల మధ్య కడు మిన్నగా ప్రాణ
శక్తి నిలిపి మిగుల చక్కగాను
పరమ పురుషుడైన పరమాత్మ దలచిన
అతడు దివ్య పురుషు నంద గలడు.

‘ఓం, అనియెడు ప్రణవ ముచ్చ రించెడు వాడు,
నన్ను చింత జేయు ననురుడును,
తనువు విడిచి యెవడు తరలిపోవునో వాడు,
శ్రేష్ఠమైన యట్టి స్థితిని బొందు.

బ్రహ్మలోక పరిధి బహు లోకములలోను
 జనన మరణములవి నహజమయ్య
 నన్ను బొందినట్టి నరులకు మాత్రము
 జన్మ గలుగ బోదు జగతి లోన.

9. రాజ విద్యారాజ గుహ్యయోగము

విద్యలన్నిటిలోను బ్రహ్మ విద్య రాజు వంటిదని, పూర్వపు రాజులు
 గీత ననుసరించి ముక్తి బొందిరనియు, ఇది అందరికి అన్ని కాలములలోను,
 స్త్రీ, పురుష భేదము లేక ఆచరించుటకు నులువైనదని, జనక మహారాజు
 వంటివారు రాజులై రాజ్య పాలనము జేసియు ఋషులైనరనియు, ఇట్టి రాజు
 రహస్యములను దెలుపుట చేసిది "రాజ విద్యారాజ గుహ్య యోగమైనది".

భగవానుడు :

జనన మరణ రూప సంసార బంధము
 విడువ గలుగు నట్టి వివరమైన
 అతి రహస్యమైన ఆ జ్ఞాన మంతయు
 దెలుపు చుంటి నీకు నులువు గాను.

విద్యలందు మిగుల విమల మైనట్టిది,
 అతి పవిత్ర మతి రహస్యమైన
 శాశ్వతంబు, నులభ సాధ్యము నైనది
 అనుభవమున దీని నరయ దగును.

ప్రాణి కోటులెల్ల పరగ నాయందుండు
 నేను వాని యందు లేను నిజము
 ఇంద్రియముల చేత నెదుగగరానట్టి
 నేను విశ్వమంత నిండి యుండు.

సర్వకాలములను, సర్వము నందును
 వ్యాప్తి గలిగి యుండు వాయు వెపుడు
 ఆకాశములోన నధివసించిన యట్లు

నకలమైన భూత జాలమెల్ల
నన్ను జేరి యుండు నన్నుతంబుగ నని
తెలిసికొనుము పార్థ! తెలివి గలిగి.

క్రతువు, యజ్ఞమదియు, పితృపిండంబును
ఔషధమును, మంత్ర, మగ్ని నేనె
హోమ కర్మనేనె హోతయు నూనేనె
తల్లి దండ్రీ పూజ్య ధాత నేనె.

ఈ క్రింది పద్యము గీతా వాక్యములచేడి హారమునకు మధ్యమ మణి
వంటిది. గీత యనెడి వృక్షమును ఫల పుష్పములచే వృద్ధి చేయబడినట్టిది.

అన్య చింతలేక యనవరతంబును
మనసు నందు నన్నె మనన జేసి
పరమ దైవమైన పరమాత్మ యగు నన్ను
ఎల్ల వేళలందు నుల్ల మందు
దలచు వారి సేమముల నెల్ల నేజూతు
భక్తవరులకెప్పుడు భయము లేదు.

నిర్మల మగునట్టి నియమము గల యట్టి
మనసు గలిగి యుండు మానవుండు
భక్తి నిచ్చు పత్ర, ఫల, పుష్పచయముల
స్వీకరింతు నేను సేమ మరసి.

ఎంతటి పాపి యైనను చేసిన తప్పు తెలిసికొని భక్తుడైనచో
పుణ్యాత్ముడై తరించును. దీనికి వాల్మీకి ప్రబలమైన ఉదాహరణము.

పాపములను జేసి పాపాత్ముడైనను
పాప చింతనముల పారద్రోలి
అన్య చింతలేక ననవరతంబును
నన్ను దలచు నేని నన్నుతముగ
గట్టి నమ్మకంబు గలవాడు గనుకను
అట్టి వాడు సాధు వనగ బరగు.

మనసు నందు నన్నె మననము జేయుచు
 భక్తి తోడ నన్ను ముక్తిగోరి
 నిష్ఠ తోడ నన్ను నీవాశ్రయించిన
 నన్ను జెందగలవు నయము గాను.

10. విభూతి యోగము

ఇందు భగవంతుని యోగ శక్తి అంతులేని దనియు, అట్టి భగవంతుని మహిమ దెలిసి కొనుట గూడ యోగమని దెలుప బడినది.

భగవానుడు :

జన్మ మాది లేక నకల లోకాలకు
 ప్రభువు ననుచు నన్ను పార్థ! యెవడు
 తెలియ గలడో వాడు తెలివి వరుండగు
 వాని పాప మెల్ల వరున దొలగు.

సత్యశమద మాది సమత, సంతృప్తియు
 జనన మరణ, దుఃఖ, సౌఖ్యములును
 దాన ధర్మములును, తపము, క్షమయు, కీర్తి
 కర్మ వశత నేను కలుగ జేతు.

అర్జునుడు :

నీవు దెలిపి నట్టి నీ తత్త్వమంతయు
 నమ్మతించు చుంటి సత్యమనుచు
 దేవ దానవులును దేవ! నీ నిజ రూప
 ఘరయ జాల రయ్య పరమ పురుష.

ఎట్టి మహిమ వలన నీ లోకముల యందు
 వెలసి యుంటి వీవు విలసితముగ
 దివ్యమైన నీదు నవ్య విభూతుల
 దెలుప దగుదు వీవె కలుషహరణ!

భగవానుడు :

అంతరాత్మ నేనె యఖిల భూతములకు
ఆది మధ్యములును అన్ని నేనె
విష్ణు, సూర్య, చంద్ర వివిధ రూపములలో
వెలసి యుందు నేనె విలసితముగ.

దేవతలలో నేనె దేవేంద్రుడౌదును
వేదములలో సామ వేద మగుదు
భూతములలో నేను చైతన్య మగుదును
నేనె మనసు నగుదు నింద్రియముల

జీవరాశి కెల్ల జీవంబు నేనయ్య
నా విభూతి లేని జీవి లేదు
సూక్ష్మముగను నీకు నూచించి నాడను
నా విభూతులన్ని నయము గాను.

భగవ దంశకలిగి బహు కాంతియుతమునై
వెలసి యుండు వస్తు జాలమెల్ల
ఈశ్వరాంశ నుండి యీడేతీనట్లుగ
దెలిసి కొనుము నీవు తెలివి గలిగి.

11. విశ్వరూప సందర్శన యోగము

ఇందు భగవంతుని యొక్క విశ్వరూపము బాగుగా చూవబడినది.

అర్జునుడు :

వరమ పురుష! నీవు వరమ రహస్యంబు,
ఆత్మ విద్య రూపమైన యట్టి
విషయములను నాకు వివరించి నందున
మోహమెల్ల తొలగె మోహ నాంగ!
నకల జీవరాశి చావు, పుట్టుకలును,
అన్ని దెలిసె నయ్య ఆదిదేవ!

నిన్ను గూర్చి కృష్ణ! నీవు చెప్పిన దెల్ల
 సమ్మతింతు నేను సత్యమనుచు
 ఈశ్వరత్వ మొదవు విశ్వరూపము జూడ
 కోరుచున్న వాడ, కోర్కొ దీర్పు.

భగవంతుడు :

చూడ వయ్య పార్థ! చూడ శక్యము గాని
 నాదు రూప మెల్ల నయము గాను
 చర్మ చక్షువులకు సాధ్యము గాదది
 దివ్య దృష్టి నిత్తు భవ్యచరిత!

సంజయుడు :

వినుము రాజ! శౌరి విహితము గానట్లు
 బలికి పిదప తనదు భవ్య రూప
 మర్జునునకు జూపె నతి మహోన్నతమైన
 విశ్వ రూపమెల్ల విస్తృతముగ.

రత్న హారములును, రమణీయ వస్త్రాలు,
 పుష్ప మాలల తొన పూర్వముగను
 అన్ని వైపులందు నఖిల ముఖాలతో
 వాసనలతో గూడి వాస్తవముగ
 ఈశ్వరత్వ మొదవు విశ్వ రూపంబది
 తేజరిల్లు చుండె దివ్యముగను.

అర్జునుడు :

శిరసు వంచి భక్తి చేతులు జోడించి
 దేవ దేవ నీదు దేహ మందు
 నర్పములు, విధాత, నర్వ దేవతలను,
 నకల మునుల, భూత సంచయముల
 గద, కిరీట, చక్ర ఘనమైన యాయుధ
 ములను గలిగినట్టి మూర్తి గంటి

ఆది మధ్యమంత, మది గోచరింపదు
 విశ్వ రూపమందు విశ్వ వినుత!
 సూర్య తేజ మట్లు చూడ శక్యము గాని
 నిన్ను జూచు చుంటి నీర జాక్ష!

ఉగ్ర రూప మందు నున్న నీవెవరవో
 తెలియ జేయ వయ్య దేవ దేవ!
 వందనంబు జేతు వనుదేవ సుత నీకు
 నన్న సుగ్రహింపు నళిన నయన!
 నీ ప్రవర్తనంబు నిజముగ దెలియదు
 నిన్ను దెలియ దలతు నీరజాక్ష!

భగవానుడు :

ప్రాణి కోటి నెల్ల పరిమార్చుటకు గాను
 కాల యముడనైన ఘనుడ నేను
 శత్రు సైన్యములను సమర మందున నీవు
 చంపకున్న వారె చత్తురయ్య.

శత్రువుల జయించి కాశ్యత కీర్తిని,
 అఖిల రాజ్య సుఖము లనుభవించు
 ఇంత ముందె నాచె అంత మొందిరి వీరు
 కేవలము నిమిత్త మీవ క్రీడి!

అర్జునుడు :

వరుణు, డగ్ని, యముడు, వాయువు, బ్రహ్మయు,
 అతని తండ్రి, సూర్యుడాది గాగ
 అన్ని నీవె నయ్య ఆది దేవా నీకు
 వేయి వందనములు వేద వేద్య!

నీదు మహిమ దెలియ నేరక యాదవా!
 నఖుడ! కృష్ణ! యనుచు సాహసమున
 పిలిచి యుంటి నయ్య, తెలియక జేసిన
 నేర మెంచవలదు! నీరజాక్ష!

తండ్రి తన కుమారు తప్పును, మిత్రుని
 తప్పు మిత్రుని వలె, తనదు భార్య
 తప్పు భర్త వలెను. మెప్పు వహించినా
 తప్పు లెల్ల గాయ తగుదు వీవె
 నీకు వందనంబునే జేసి, మన్నింప
 వేడు చుంటినయ్య వేద వినుత!

మునుపు జూడనట్టి ముచ్చటో నీ రూపు
 జూచి సంతసించు చున్నవాడ
 భయము గలిగె మదిని భద్రమోనీ నిజ
 రూపు జూపి భయము బాపు మయ్య.

భగవానుడు :

ఇట్టి విశ్వరూప మిదివరకెవ్వరు
 జూచి యుండ లేదు. జూచి తీవె
 యజ్ఞ, దాన, తపము, అరయ వైదికకర్మ
 వలన నన్ను జూడ వశముగాదు.

నీవు దప్ప నన్ను నెవ్వరు జూడని
 రూప మిదిగో నీకు జూపు చుంటి
 భ్రాంతి నొందకయ్య భయపడ వలదయ్య
 సంతసముగ జూడు నవ్యసాచి!

అర్జునుడు :

మూర్తి మంతమైన మునుపటి మానవ
 రూపు గాంచి మిగుల నేవు మీర
 శాంత చిత్తుడైతి చింత దొలంగెను
 మనసు కుదుట బడెను మాన్య చరిత!

భగవానుడు :

నన్ను నమ్మి కొలిచి నా కొరకై మంచి
 కర్మ లాచరించు నిర్మలుండు
 సకల ప్రాణు లందు శత్రు భావము లేని
 యతడు నన్ను జేరునయ్య పార్థ!

12. భక్తి యోగము

శ్రద్ధతో గూడి సదా భగవన్నామస్మరణ జేయువాడు గొప్ప వాడని,
భక్తిని గూర్చి వివరింపబడినందున ఇది భక్తియోగమైనది.

అర్జునుడు :

నీవు దెలిపినట్లు నీ యందె మనసిడి
నిను భజించు చుండు మనుజులందు,
నిర్వికారుడవగు నిన్ను భజించెడి
భక్తులందు పరమ భక్తులెవరు?

భగవానుడు :

పూర్ణ భక్తి తోడ పూజ్య మార్గముల
ఎల్ల వేళలందు నుల్లము నను
నన్ను దలచు వారె నాకతి ప్రేయులయ్య
అట్టివారు యోగులందు ఘనులు.

సర్వ భూతములను నమ భావమున జూచి
మిత్ర ధర్మములను మిగుల గలిగి
దయయు సతము గలిగి దాక్షిణ్య భావాన
మమత లేని యట్టి మానవుండు
సుఖము, దుఃఖములను సుముఖముగా నెంచి
గర్వ రహితుడైన సర్వసముడు
మనసు నిగ్రహించి మదిని సంతోషియై
ధ్యాన యోగ వరుడు నైన యోగి
దృఢము నెన యట్టి దృష్టిని గలిగియు
మాధవాను రక్తి మదిని గలిగి
నట్టివాడు నాకు సమిత ప్రయుండగు
ననుచు దెలియ వయ్య అమర వినుత!

శత్రులందు మరియు మిత్రుల యందును
 నమత, మమత గలిగి సాగువాడు
 స్తుతియు, నింద యందు నుముఖత గలిగియు
 మౌన ధారియైన మానవుండు
 తన శరీర మదియు తగ నిలుచుటకునై
 కొంత తిండియైన నంతసించి .
 నియతమైన యట్టి నిజ నివాసము లేక
 నిశ్చలమగు మనసు, నియతి గలిగి
 పరమ పురుషు నందు భక్తి భావము గల్గి
 నట్టివాడు నాకు నమిత ప్రియుడు.

శ్రద్ధ గలిగి నన్ను శరణాగతిగొని
 నేను జెప్పినట్టి నియతమైన
 ధర్మములను నెవరు ధరను పాటింతురో
 అట్టి వారు నాకు నమిత ప్రియులు.

13. క్షేత్ర, క్షేత్రజ్ఞ విభాగ యోగము

పంచ భూతములతో గూడిన శరీర మెటువంటిదో, శరీర మందు
 వశియించెడి ఆత్మ యెట్టిదో. వీనినివేరు వరచి తెలిసికొనుట వలన ఆత్మలో
 నైక్యము కలుగునని ఇందు తెలుప బడినది.

అర్చునుడు :

ఏది ప్రకృతి యనగ? నెవడు పూరుషుడగు
 క్షేత్ర మనగ నేమి? మిత్రవర్య?
 జ్ఞాన మనగ నేమి? దానివి దెలుపుము
 జ్ఞేయ మేది? తెలియ జేయవయ్య
 క్షేత్ర విజ్ఞుడెవడు? మిత్రమా వీనిని
 వివరముగను దెలుప వేడు చుంటి.

భగవానుడు :

క్షేత్ర మనగ నదియె మిత్రమా! దేహము
దీని నెవ డెరుంగు దీక్ష బూని
క్షేత్ర విజ్ఞుడనుచు మిత్రమా! విబుధులు
తెలిపి రయ్య నీవు తెలియ వయ్య.

దురుభి మానములను నిరతము వదలుట,
కపట మనుట లేక కరుణ గలిగి,
విషయ సుఖము లందు విముఖత్వమును గల్గి
అట్ట హాసములను నట్టే వదలి
పారిశుద్ధ్య గుణము, పరగ గురుల సేవ,
ఓర్పు గలిగి యుంట, నేర్పు మీర
మనసు నిగ్రహంబు, మమకారములు వీడి,
కోరికలను విడిచి కోవ ముడిగి
ప్రియము, లప్రియములు ప్రాప్తించి నప్పుడు
మనసు లోన నెట్టి మార్పు లేక
తత్త్వ మరయుటకును తగు నిశ్చలత్వము,
శాంత్య హింస, శమము చాల గలిగి
అన్యచింత లేక అర మరికలు లేని
మనసు తోడ నన్ను మనన జేసి
జన నమూహ మందు తనకు నప్రితియు,
జ్ఞాన లక్షణంబు లౌను పార్థ!
తద్విరుద్ధమైన దంతయు నజ్ఞాన
మనగ డెలియ దగును వినయ చరిత!

పరమ పురుషు డనగ, పరమాత్మ యీ దేహ
మందు సాక్షి వలెను పొందు గాను
చూచు చుండు వాడు, చోద్యము గాగను
అనుమతించు వాడు, అనుభవించు
నట్టి వాడు మరి నియామకుండై నట్టి
యతనిని పరభూత్వ యందు రయ్య.

అట్టి పురుషుల నెరిగి నట్టి వాడును మరి
ప్రకృతి నెరిగి నట్టి పావనుండు
సర్వ కర్మములను నిర్వహించుచు నున్న
జన్మ మొంద బోడు జగతి నతడు.

సర్వ భూతములలో నమముగ నెలకొని
ఆ శరీరములవి యంత మొంద
తాను శాశ్వతముగ తగ నుండు పరమాత్మ
జూచు వాడె నెరుగ జూచువాడు.

ఒక్క నూర్చుడెట్లు ఉర్వి నెల్ల ప్రకాశ
మొప్ప జేయుచుండు మెప్పగాను
క్షేత్ర మందు నున్న సూత్రమౌ శుద్ధాత్మ
వివిధ దేహములలో వెలుగు చుండు.

క్షేత్ర భేదములను, క్షేత్రజ్ఞ భేదముల్
ప్రకృతి బంధములను వరగ విడుచు
మార్గములను నెరుగు మానవాతీతులు
మోక్ష మంద గలరు మోదముగను.

14. గుణత్రయ విభాగ యోగము

ఇందు త్రిగుణముల యొక్క స్వభావములను, ఈ త్రిగుణములను
వధలిన పరమాత్మలో నైక్యము కలుగుననియు తెలుపబడినది.

భగవానుడు :

సకల యోను లందు జన్మించు వారికి
మాయ తల్లి యగును మహిని నిజము
దైవ బీజమైన తండ్రిని నేనని
తెలిసి కొనుము పార్థ! దీని విధము.

దేహ మేర్పడుటకు దేహికి త్రిగుణాలు
 కారణంబు లగుట కడకు దెలిసి
 ఈ త్రిగుణము లెల్ల యిట్టె కడ ద్రోచియు
 పుట్టుకయును, చావు, ముసలితనము
 దుఃఖములను వదలి తులనాత్ముడగువాడు
 ఐక్యమందు నాలోననువు గాను.

అర్జునుడు :

త్రిగుణములను తుద కతిక్రమించిన వాడు
 ఎట్టి లక్షణముల నెనగు చుండు
 అట్టివాని నడత లవి యెట్లు లుండును
 త్రిగుణ రాశి నెట్లతిక్రమించు.

భగవానుడు :

స్తుతియు, నింద, నకల నుఖమును, దుఃఖము
 ప్రియము, నప్రియంబు ప్రీతిగ గొని
 శత్రు మిత్రు లందు సమభావమును గల్గి
 నిశ్చలత్వముగను నిలిచి యుండి
 మట్టి పెళ్ళ, రాయి మరియును బంగారు
 సమము గాను జూచు నజ్ఞనుండు
 గుణములకు నతీత గుణశాలియగు నంద్రు
 తెలియ వయ్య పార్థ! తెలివి గలిగి.

నిశ్చలమగు భక్తి నెవడు సేవించిన
 ఈ గుణముల దాటి యెసగు వాడు
 బ్రహ్మ రూప మొంద బాగుగ తగి యుండు
 సాధనంబు నేనె సకలమునకు.

15. పురుషోత్తమ ప్రాప్తి యోగము

పురుషోత్తమ ప్రాప్తి అనగా పరబ్రహ్మ ప్రాప్తిని కలుగ జేయున దగుటచే దీనికి పురుషోత్తమ ప్రాప్తి యోగమను పేరు గలిగినది. దీనిని భోజన కాలమున పారాయణ జేయుట మంచిది. భోజన కాలమున దేహమందలి ఆత్మను పరమాత్మగ భావించవలెను. భగవంతుని తత్త్వము, జీవుల ఉత్పత్తి, సంసార పరిభ్రమణము, గమ్య స్థానము చేరు మార్గము మొదలగునవి ఇందు తెలియ జేయబడి యున్నవి.

భగవానుడు :

సారహీనమైన సంసారమును రావి
చెట్టు తోడ పోల్చి చెప్పదగును
మొదలు పైకి నుండు తుద నుండు కొమ్మలు
అర్షవేదములుగ నాతులుండు
నాశనంబు లేని నయమగు తత్త్వము
వేద విదుడెరుంగు వివరముగను
ఆది, మధ్య, మదియు, అంతము దెలియని
పాతు కొన్న వేళ్ళ బలము గలిగి
సాగుచున్న యట్టి సంసార వృక్షము
నిశ్చయంబు నైన నియతి గలిగి
వేగ నరుక వలయు వేదిధముల ననా
నక్తి యనెడు గొప్ప శస్త్రమునను
మరల జన్మ లేని పరమ వదంబును
వెదక వలయు నయ్య విదితముగను.

వాయు వెట్లు పూల వాసన గొనిచనున్
పుట్టినపుడు జీవి గిట్టినపుడు
మనసు నింద్రియముల మానక గొనిచను
ననుచు దెలియ వయ్య వినుత యశుడ!

ధ్యాన యోగ పరుడు తనలోని యాత్మను
తెలియ గలడు తనదు తెలివి చేత
ఆత్మ కుద్ధి లేని యవివేకు లెరుగరు
ఆత్మ యొక్క మర్మ మమర వినుత!

కాంతి సూర్యు నందు, కాంతి చంద్రుని యందు
 అగ్ని యందు తేజ మదియు నేనె
 చంద్ర కిరణములతో నన్యములను నేనె
 పోషణంబు సేతు పోడిమిగను.

జనగణముల యందు జరరాగ్నినై నేను
 భోజ్య, భక్ష్య, లేహ్య, చోష్యములను
 ప్రాణ పానములను వాయువులతో జేరి
 పచన మొనర జేతు బాగు గాను.

భూత కోటులందు భూతాత్మనై యుందు
 స్మృతియు, మరపు, మరియు నకలమైన
 జ్ఞానమునకు కర్త నేనని దెలియుము
 నకల కర్మములకు సాక్షి నేనె.
 వేద వేద్యుడేను, వేదాంత కర్తను
 వేద మెరిగినట్టి విశ్వమయుడ.

శంక వదలి నన్ను సర్వేశ్వరుడనని
 తెలియు నట్టి వాడు తెలివి వరుడు
 వాడ నన్య భక్తి తోడ నన్నెప్పుడు
 గొలుచు చుండు నయ్య పొలుపు మీర.

అతి రహస్యమైన యట్టి యీ జ్ఞానము
 సవ్యసాచి! నేడు సవివరముగ
 దెలిపి నాడ నీకు దీని నెరింగి, కృ
 తార్థుడగుము నీవు ధాత్రిలోన.

16. దైవానుర సంపద్విభాగ యోగము

ఇందు దైవ, రాక్షస గుణములను వివరించి, రైతు పైరు నందు గల
 కలుపు మొక్కలను తీసి వేసినట్లు రాక్షస గుణములను తొలగించి
 హృదయమును పరిశుద్ధ మొనరింపవలెనని తెలుపబడినది.

భగవానుడు :

జ్ఞాన యోగ మదియు దాన గుణంబును
తపము, చిత్త శుద్ధి, దమము, శాంతి,
భయము లేక యుంట బహు భూత దయయును,
ధైర్య గుణము, క్షమయు, శౌర్య మదియు
త్యాగ బుద్ధి గలిగి ధరను తేజస్సును
గలిగి చెలగు మరియు విలసితముగ
నత్యగుణ మహింస, నకల భూతము లందు
కరుణ గలిగి, కోప, కపటములను
దరిని జేర నీక పర పీడనము లేక
విషయ లంపటముల విముఖుడగుట,
శుచియు, సిగ్గు గలిగి యా చాపలము వీడి
ద్రోహ చింత లేక మోహ మెడలి
కొండెములను జెప్ప కుండుట మొదలుగ
గలుగు సుగుణములను గలిగి చెలగి
భగవ దంశ యందు భవము నొందినవాడు
పొంది యుండు పార్థ! పొంకముగను.

అసుర గుణము లందు నమర బుట్టిన వాడు
దురభి మాన, కోప, పరున దనము,
పొగరు బోతు దనము తగ గర్వ మదియును
కలిగి యుండు పార్థ! తెలివి లేమి.

నత్త్వ గుణము వలన నంసార బంధము
తొలగి మోక్ష పదము గలుగు పార్థ!
అసుర గుణము గలుగ నది బంధమగు నయ్య
దాన నుతిము లేదు నా నీన
నీవు పుట్టినావు దైవ సంపద యందు
చింత వలదు నీకు సుంతమైన.

మంచి, చెడ్డ లవియు మది నెరంగగలేక
 శుచియు, చిత్తశుద్ధి శుభ్రతయును
 సత్య, ధర్మములవి సాంతము నెరుగరు
 అసుర గుణము లివియె ఆత్మ నఖుడ.

అల్పబుద్ధులైన ఆసురీ గుణులెల్ల
 క్రూరకర్మ జేయు వారలగుచు,
 చెడిన మనసు గలిగి చెడ బుట్టు చుందురు
 జగతి నాశమునకు జగతిలోన.

ధనము గలదు నాకు, దానము జేసెద,
 గొప్ప కులము వాడ, మెప్పుగాను
 యజ్ఞములను జేసి యనుభవించెద, నేను
 భోగ, భాగ్యములను బొంద గలను
 అనుచు నరక మందు నజ్ఞాన; మోహాన
 బడుచు నుండ్రు మిగుల చెడుగు లగుచు.

అన్ని దేహములలో నాత్మయై వెలిగెడు
 నన్నెరుంగలేక నన్ను దూరు
 నట్టి మానవులను నాసురీ యోనుల
 జన్మ మొంద జేతు జగతి లోన.

అసుర యోను లందు ననవ రతము బుట్టి
 నన్ను బొంద లేక నలుగు చుండ్రు
 మరల, మరల, తిరిగి, మరియు నీచము నైన
 జన్మ నొందు చుండ్రు జగతి లోన.

క్రోధ, లోభ, మరియు కోరిక, లీ మూడు
 నరక మార్గములను నెరుక గలిగి
 విడువబడిన నరుడు కడు మోదమును బొంది
 మోక్ష మొంద గలడు మోదముగను.

మొసలి చేత పట్టబడిన ఏనుగు వలె కామ, క్రోధ, లోభములను
 మూడు గుణములచే పట్టబడిన వాడు దుఃఖములను పొందును. ఈ మూడు
 గుణములను వదలిన వాడు సర్వేశ్వరునిచే విడిచి పెట్టబడిన గజేంద్రుని వలె
 మోక్షము నొందును.

శాస్త్ర విధిని విడిచి సాహస వంతుడై
 ఇచ్చ వచ్చినట్లు తుచ్చమైన
 కామ భోగములకు గడగి వర్తించునో
 వాడు సిద్ధి బొంద లేడు జగతి
 ఇహము నందు నుఖము, ఇంపుగ స్వర్గము,
 కడకు మోక్షమైన గాంచ లేడు.

చేయ దగినదేది, చేయ దగనిదేది?
 యనెడు ధర్మ నంది యంబు నీకు
 కలిగి నపుడు శాస్త్రముల నాశ్రయించియు
 కర్మ లాచరింప గడగు పార్థ!

17. శ్రద్ధాత్రయ విభాగ యోగము

రాజన, తామన గుణములను విడిచి సత్త్వ గుణము నవలంబించిన
 వాడు అంతః కరణము శుద్ధి గలిగి ఆత్మను పొందుట వలన ఆత్మ
 పరమాత్మలో లీనమగునని ఇందు వివరింపబడినది.

అర్జునుడు :

శాస్త్ర విధినీ వదలి శ్రద్ధాను రక్షులై
 అర్చనాది విధుల నాచరించు
 నట్టివారి గుణము లెట్టివై యుండును
 నందియంబు గలిగె సర్వ వినుత
 సత్త్వ గుణమ? రాజసమ? లేక తామస
 గుణమ? కృష్ణ! తెలియ గోరు చుంటి.

భగవానుడు :

భువిని మానవాళి. పూర్వ సంస్కారక
జనితమైన యట్టి శ్రద్ధ యదియు
సత్త్వ గుణము, రాజనము, తామసమునని
మూడు విధములుండు ముఖ్యముగను.

జనులకెల్ల పూర్వ జన్మ సంస్కారపు
శ్రద్ధ గలుగు చుండు చక్కగాను
శ్రద్ధ లేనివాడు జగతిని లేడయ్య
శ్రద్ధ ననునరించి జనుడు నడచు.

సత్త్వ గుణము వారు నకల దేవతలను
రాజనంబు వారు రాక్షసులను
తామసంబు వారు తాము పూజింతురు
భూత, ప్రేతములను ప్రీతితోను.

జనులకెల్ల రకును జగతి నాహారము
మూడు విధములుండు ముచ్చటగను
యజ్ఞ, దాన, తపము లవి మూడు విధములు
వినుము వివరముగను విశద పరతు.

సాత్త్వికులకు నెపుడు సంతృప్తి గలిగించి
బుద్ధి బలము, దేహ పుష్టి గలుగు,
సంతనంబు, సుఖము, సతము నారోగ్యము
కలుగజేయునట్టి విలువ యైన,
ఆకలణచి పెట్టు నాహార మిష్టము
తెలియ వయ్య నీవు చెలిమి కాడ!

అమితమైన యుప్పు, అతి పులుపైనట్టి
చేదు, కారములును, బాధ గొలుపు
అధిక వేడి గలుగు నాహార మెంతయు
ప్రీతి గలుగజేయు రాజసునకు.

పాసి పోయి నట్టి, పక్వము గానట్టి
 చాల నిలువ యున్న శాకములును
 శుచియు, రుచియు లేని, శుభ్రతయును లేని
 ఎంగిలన్న మదియు యెంతగానో
 తామసునకు నెప్పుడు తగి యుండు ననుచును
 తెలియ వయ్య పార్థ! దీని విధము.

తాను చేయదగిన దనుచు దలంచియు
 కోరికలను వీడి కోరి చేయు
 యజ్ఞ మేది గలదో నది సాత్త్వికంబగు,
 ననుచు దెలియ వయ్య ననువు గాను
 ఫలము నభిలషించి బల దర్పముల జేయ.
 రాజసంబు నగును రాజపుత్ర!

శాస్త్ర విధిని విడిచి, సరియగు మంత్రతం
 త్రములు లేక మరియు శ్రద్ధ లేక
 దాన, ధర్మములును, దక్షిణలవి లేక
 తాను చేయు క్రతువు తామస మగు.

మంచి నడత, శుచియు, మరి బ్రహ్మ చర్యంబు
 జ్ఞాన వంతులైన జనుల, గురుల
 సర్వ దేవతలను నతము పూజించుట
 అది శరీర తపను ననగ జెలగు.

ఒరుల మనసు నొచ్చు వరుష భాషణములు
 వలుక కుండుటయును, చెలువు మీర
 ప్రియము, హితము నైన ప్రియ భాషణములును,
 వేద వఠనములును, విహిత ములగు
 మంత్ర జపము లెల్ల మానక జేయుట
 వాచికపు తపస్సు పార్థ! వినుము.

మనసు నిర్మలంబు, మౌనము, శాంతము
 ఆత్మ నిగ్రహంబు అమర గలిగి
 మనసులోన హరిని మననము జేయుట
 మానసిక తపస్సు మానవులకు.

శ్రద్ధ లేక చేయుజప; తప, దానము
 “లనతు” లనగ బరగు నయ్య పార్థ!
 ఇహ పరంబు లందు నించుక యైనను
 ఫలిత మేమి లేదు. వాని వలన.

18. మోక్ష సన్న్యాస యోగము

మోక్షము యొక్కయు, సన్న్యాసము యొక్కయు లక్షణములు వివరముగ తెలుపబడి నందున దీనికి మోక్ష సన్న్యాస యోగమను పేరు గలిగినది. కేవలము తలలు బోడి జేసికొని కాషాయ వస్త్రములు ధరించుట సన్న్యాసము కాదనియు, సర్వ కర్మ ఫలత్యాగమే సన్న్యాసమనియు ఇందు వివరింపబడినది.

అర్జునుడు :

త్యాగ మనగ నేమొ? తగ జెప్పుమో కృష్ణ!
 సన్న్యాసంబు ననగ నవివరముగ
 వేరు వేరుగాగ వీని యర్థంబులు
 తెలియగోరు చుంటి తెలుప వయ్య!

భగవంతుడు :

ఫలము గోరి చేయబడు కర్మముల వీడ
 సన్న్యాసంబు టండ్రు నకల బుధులు
 సర్వ కర్మ ఫలము సాంతము విడుచుట
 త్యాగ మందురయ్య తత్త్వ విదులు.

త్యాగ మనగ నదియు తామన, రాజన
సొత్త్వికంబు ననగ శాస్త్ర మందు
మూడు విధము లంచు ముదమున జెప్పిరి.
యజ్ఞ, దాన, తపము విజ్ఞులకును
చిత్తశుద్ధి కలుగ జేయుట వలనను
విడువ దగదు వీని విమల చరిత!

నియతమైన యట్టి నిత్య కర్మములను
విడిచి పెట్ట దగదు విబుధులకును
అట్లు విడువ బడిన యాత్యాగ మనునది
తామనంబు నైన త్యాగ మగును.

కష్టములను మిగుల కలుగజేయు నటంచు
కాయమునకు బాధ కలుగు ననుచు
భయము చేత కర్మ వదలిన నాత్యాగ
మవని రాజనంబు ననగ బరగు
పొంద నేర డతడు పొలుపుగ త్యాగపు
ఫలము నిదియ నిజము ఫల్గుణుండ!

వేద శాస్త్రములలో విధియింపబడినట్టి
సకల కర్మములను నవ్యముగను
ఫలము నంద భిరుచి వరగ విడిచి చేయ
నదియె సొత్త్వికమని యందు రవని.

ఎవనికైన కర్మ లెల్లను విడువగ
వీలు గాదు గనుక మేలు గాగ
కర్మఫలము లెల్ల కడ ముట్ట వదలిన
త్యాగి యగును వాడె యోగి యగును.

బ్రాహ్మణునకు చెప్పబడి నట్టి కర్మలు
వివరముగను నీకు విశద వరతు
శమము, దమము, తపము, శాస్త్ర విజ్ఞానము
సత్త వర్తనంబు నన్నుతమగు
ఓర్పు, నేర్పు, శుచియు నొనర ననుభవంబు

దైవ మందు, వేదభావ మందు
నమ్మకంబు గలిగి నయముగ జేసెడి
కర్మలన్ని నియతకర్మలగును.

శౌర్య, ధైర్య, కీర్తి సహజమై, రణ మందు
పారిపోక యుండి పోరుటయును
ప్రజల పాలనంబు, వరమాతృ పై భక్తి
గలిగి చేయు కర్మక్షాత్రకర్మ.

వ్యావసాయకంబు, వ్యాపారకర్మయు
వశుల రక్షణంబు వైశ్యునకును
వరుల సేవ జేయు పావనకర్మయు
శూద్ర సహజకర్మ శూరచరిత!

వరమ ధర్మమైన వరధర్మమునకంటె
నీచమైన మరియు నింద్యమైన
తనదు కర్మజేయ తగునయ్య నధునకు
పాప మంట బడదు పార్థ! వినుము.

కర్మలెల్ల నిపురు గప్పిన నిప్పటు
కుంతి పుత్ర! దోషగుణములెయగు
ధర్మమార్గమైనకర్మ, దోషముతోడి
దైన, దాని నెప్పుడు మానరాదు.

బ్రహ్మ పదమును బొందు వానికి వలయు గుణములివి.

నిర్మలమగు బుద్ధి, నేమముతో మనో.
నిగ్రహంబు గలిగి నియతి తోడ
స్వర్గ, శబ్ద, రూప, సర్వ విధములైన
విషయ సుఖములెల్ల విడిచి పెట్టి
మితముగా భుజించి మతియును, మాటయు
అదుపు లోన నుంచు నట్టివాడు
యెల్ల వేళలందు యేకాంత వాసియై

ధ్యాన యోగమందు మాననమిడి
 ఇహపర సుఖములలో నిష్ఠము లేకుండ
 బలము, దర్పములను బారద్రోలి
 కోరికలును, మరియు కోప మహంకార
 ములును లేనివాడు సులువు గాను
 బ్రహ్మ తత్త్వ ముదియు బడయగ నర్హుడు
 కర్మ సిద్ధి బొంది కడకు నరుడు
 బ్రహ్మ పదము నెట్లు పడయగ వచ్చునో
 నఖుడ! తెలిపి నాడ నవివరముగ.

నిశ్చల మగునట్టి నిర్మల భక్తితో
 నన్నెరుంగ గలడు నన్ను తముగ
 నన్ను దెలిసి నట్టి నరుడు నా యందున
 ఐక్యమందు చుండు నయ్య పార్థ!

సర్వ కర్మములను సర్వేశ్వరుడ నగు
 నాకు నర్పణంబు నయము గాను
 జేసి నన్ను జేర చింతించి నా యందు
 మనసు నిల్ప వయ్య వినయ శీల!

నన్ను దలచి దలచి నాయనుగ్రహమున
 సంకటముల నెల్ల సాంతముగను
 అధిగమించ గలవు నటు గాక మిక్కిలి
 గర్వమునను నాదు సర్వహితము
 వినని యెడల చెడెద వీవు వాస్తవ మిది
 తెలియ వయ్య నరుడ తెలివి గలిగి.

అహము గలిగి నీవు అహం మొనరింప
 ననుచు దలతు వేని వినుము పార్థ!
 నీ స్వభావ మదియె నిను పురి గొల్పును
 సిద్ధపరచు నిన్ను యుద్ధమునకు.

ఈశ్వరుండు నకల విశ్వము నందలి
ప్రాణి కోటు లందు వరగ వెలసి
తనదు మాయ చేత తగ నర్వభూతాల
యంత్ర ఘంధు త్రిప్పుతంత్రముగను.

పార! ఈశ్వరుండు వరమ శాంతియు మోక్ష
వదము నిచ్చు నీకు ముదము గాను
అతని శరణు వేడ నన్ని విధంబుల
నెంచి చూడ నీకు మంచి దగును.

అతి రహస్యమైన యట్టి జ్ఞానము నీకు
తెలియ జెప్పినాడ సలలితముగ
మనసు లోన దీని మరి మరె యోచించి
ఆచరింపు మయ్య అమర వినుత.

మనసులోన నన్ను మరి మరి దలచుము.
నాదు భక్తుడగుము నయము గాను
నన్ను మనన జేసి నాకు నమస్కార
మొనర జేసి తేని వినయముగను
నన్ను బొంద గలవు నాకిష్టుడవు నీవు
సత్య మిదియ వ్రతిన నలుపు చుంటి.

సర్వ ధర్మములను నరగున విడిచియు
నన్నె శరణు బొంద నరుడ! నీదు
పాపములను నేను వరిహార మొనర్చితిని
చింత వలదు నీకు నుంతయైన.

పై వద్యము గీతా రత్న మౌనమునకు చివరి మణి వంటిది. గీతా
వృక్షమునకు వండిన ఫలము వంటిది.

విశ్వలంబు నైన నిజ చిత్తమున నీవు
చక్కగాను గీత శాస్త్రమెల్ల
ఆలకించి నావ? అర్జున! అజ్ఞాన
మునను గలిగి నట్టి మోహ మెల్ల
తొలగి పోయి నదియ? తెలియ జేయవయ్య
వినగ దలతు నేను వివరముగను.

అర్జునుడు :

అచ్యుతా తొలంగె యజ్ఞాన మంతయు
జ్ఞాన మెంతో గలిగె దీన పోష
నందియంబు లెల్ల నమసి పోయినవయ్య
చేతునయ్య నీవు చెప్పినట్లు.

సంజయుడు :

విజయునకును మరియు విజయ సారథి మధ్య
అచ్చెరువును గొలుపు నట్టివైన
మాట లెల్ల వింటి మది పులకించెను
ధన్య మాయె జన్మ మాన్య చరిత!

యోగ ధనులకెల్ల యోగేశ్వరుండగు
నచ్యుతుండు వెలసినట్టి చోట,
విల్లు చేతబట్టి విజయు డెచ్చట నుండు
విజయ లక్ష్మి యచట విడిది సేయు
రాజ్యలక్ష్మి గూడ రాణయొప్పారగ
నొప్పియుండు రాజ! మెప్పుగాను
నీతి నియమములవి నిలకడగా నుండు
ననుచు వమ్ము చుంటి నార్జునినుత!

సంసార సాగర తరణోపాయము

ఏనరుండు ఘోరమైన సంసార, స
ముద్రమును తరింప బూమి కొనునొ
అతడు గీత యనెడు యా వావ జేరిన
దరిని జేర గలడు తథ్యముగను.

గీతా ధ్యానము

స్వయముగాను కృష్ణుడే యర్జునునకును
బోధ జేసినట్టి మోక్షగాథ,
వ్యాసముని వరుండు వాసిగ వ్రాసిన,
భారతమున మధ్య భాగమందు
వెలసి యున్న యట్టి వేద తుల్యంబైన
తనను తాను తెలిసి కొనగ జేయు,
సారహీనమైన నంసార దుఃఖము
తొలగ జేసి సుఖము కలుగ జేయు,
వదునెనిమిది యోగ భాగములతో గూడి
ఆత్మ తత్వమెల్ల అమర జేయు
విష్ణు రూపిణియును, వినుతింప దగినట్టి
గీత మాత! నిన్ను కీరితింతు.

కృతికర్త వంశానుక్రమము

పుముగన్న సుబ్బమ్మ, మాతండ్రి రామయ్య
 తూపల్లి వంశాబ్ధి తుహిన కరులు
 పలువురు సోదరుల్ గలిగినా రందున
 సుబ్బయ మా పెద్ద సోదరుండు
 గారాయణస్వామి నయమూర్తి, వేంకట
 రత్నమ్మ మా వంశరత్నమునగ
 డవటి వాడుగ కడు రమ్యముగ బుట్టె,
 కృష్ణమూర్తిని నేను కృతి యొనర్చి

కందునకు నూలు పొగను సామెతగను
 పద్యకుసుమాల మాలను పరమ భక్తి
 పర్వణమ్మొనరింతునో ఆది దేవ
 పన్నసార్థక మొందనీ జగతిలోన.

పంగళము నర్వ మంగళ
 పంగళకర మహిత తేజ! మాధవ శౌరీ!
 పంగళము విజయ సారథి!
 పంగళములు మాకు నొనగు మా కృష్ణయ్యా!